

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **İçişleri Bakanı Süleyman SOYLU** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İktüzüğün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serpil Kemalbay

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ

İzmir Milletvekili

AİHS'in 10'uncu maddesinde "ifadeyi açıklama özgürlüğünün 'sınır tanımayan' bir değere sahip olduğu, böyle bir özgürlüğün halkın büyük bir kesimini rahatsız etse dahi koruma kapsamında kaldığı, Yargıtay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin birçok kararlarında değinildiği üzere, ağır, sert veya incitici nitelikte de olsa, eleştiri hakkını kullanan kişiye yaptırım uygulanmaması gerektiği" belirtilmektedir. Söz konusu madde ve Sözleşme, iç hukukumuz açısından da bağlayıcıdır. Bütün demokratik Anayasalarda belirtildiği üzere, düşünmek ve düşündüklerini ifade etmek, bireyin en doğal haklarındandır. Basın da bireyin düşüncelerini ifade etme yollarından sadece biridir.

İfade özgürlüğü, toplumun ilerlemesi ve her insanın gelişmesi için esassh koşullardan birisi olan demokratik toplumun ana temellerinden birini oluşturur. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10/2'nci madde ve fıkrasının AİHM tarafından yapılan yorumunda, düşünce ve ifade özgürlüğünün sadece toplumda beğenilen, kabul gören, zararsız, ilgilenilmeye değmez görülen ve kayıtsızlık içeren haber, bilgi veya düşünceler için değil, aynı zamanda kırııcı, şok edici veya rahatsız edici haber ve düşünceler içinde geçerli sayılıp uygulanması gerektiği, bunun demokratik toplum düzeninin ve çoğulculuğun olmazsa olmaz unsurlarından olan çok seslilik,

tolerans ve hoşgörünün, açık fikirliliğin gereği olduğu vurgulanmaktadır. Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi, AİHS'nden farklı olarak düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğünün araçları bakımından bir açıklama getirmiş ve bu anlamda herhangi bir kısıtlama olmayacağını belirtmiştir. Sözleşme'ye göre herkes düşüncelerini açıklama konusunda özgür olduğu gibi bunun için herhangi bir araç da seçebilmektedir. Dolayısıyla basın özgürlüğüne yönelik sınırlamalar, hukukun evrensel ilkelerine, tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmelere ve Anayasa hükümlerine aykırı olmamalıdır. Bu temel ilke ve düzenlemelere aykırı olarak yapılan her müdahale, hiç tereddütsüz hukuka aykırı bir nitelik taşır.

10 Ocak 2019 tarihinde Çalışan Gazeteciler Günü dolayısı ile Cumhurbaşkanlığı Basın Merkezi'nden yapılan açıklamada Cumhurbaşkanı Recep Tayyip ERDOĞAN'ın *"Son 16 yılda ülkemiz genelinde hayata geçirilen reformlar, Türk basınının zenginleşmesine, çeşitlenmesine, daha demokratik ve özgürlükçü bir yapıya kavuşmasına vesile olmuştur."* denmiştir. Ancak, Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF) Örgütünün 2018 yılı Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi'nde, Türkiye'nin 2018'de bir önceki yıla göre iki basamak gerileyerek 180 ülke arasında 157'nci sırada yer aldığı belirtilmiş, Türkiye'nin *"gazeteciler için dünyanın en büyük hapisanesi"* olarak nitelendirilmiştir. Aynı raporda OHAL uygulaması döneminde ülkede az miktarda bulunan çoğulculuğun Türk makamları tarafından yok edilmesi için vesile olduğu, ayrıca Türkiye için *"hukukun egemenliği günümüzde sadece solmakta olan bir anı"* ifadeleri kullanılmıştır. Ayrıca, Elana Beiser'in hazırlamış olduğu CPJ Özel Raporunda (13 Aralık 2018) Türkiye, 'devlete karşı suç işlemek' gerekçesiyle tutuklu bulunan en az 68 gazeteciyle dünyada basın özgürlüğünün en çok ihlal edildiği ülke konumunda olduğu belirtilmiştir.

16 Ekim 2018 tarihinde Seyri Sokak Video ve Belgesel Kolektifi üyesi olan, üreten, sokaklardaki hak arama çalışmalarını kaydeden ve mücadelelerini görünür kılmaya çalışan video aktivisti Oktay İnce'nin "sosyal medya paylaşımları nedeniyle evine polis baskını yapılarak 18 yıllık emeği olan belgesel videolarına, video Act ve video Art çalışmalarına, yazılarına el konulmakla kalınmamış, suç iddiasında adı geçmemesine rağmen eşi Sevgi TÜRKMEN'in de kendi alan çalışmalarına, materyallerine, hatıralarına ve 4 yaşındaki kızlarının görüntülerine el konularak kişisel hakları ihlal edilmiştir. Bu uygulama ile hukuksal, toplumsal ve gündelik hayattaki patriyarkal sistemin varlığı bir kez daha göz önüne serilmiş, kadının emeği baskın anında hanede uygulanan hukuk tarafından görünmez kılınmaya çalışılmaya devam edilmiş ve bu da her sözünde ailenin kutsiyetiyle başlayan bir iktidar tarafından aile mahremiyeti ihlal edilerek yapılmıştır.

Bu bağlamda;

- 1- OHAL döneminden 2019 yılına kadar gözaltına alınan ve tutuklanan gazeteci sayısı kaçtır?
- 2- Somut bir delile dayanmaksızın bir serbest gazeteci olan Oktay İnce'nin ve benzer şekilde gözaltına alınarak ekipmanlarına kişisel arşivlerine el konan bütün gazetecilerin uzun yıllara dayanan görüntü arşivi, filmleri, yazıları ve belgesellerine hukuksuzca el konmasının hak gaspı olduğu açıktır. Bu hak gaspının giderilmesi ve söz konusu kişisel arşiv ve ekipmanlar derhal sahiplerine iade edilmesi için bir çalışmanız var mı?
- 3- İzmir Emniyetince kopyalama yapılacaksa ivedilikle yapılması ve dijital malzemelerin orijinallerinin iade edilmesi için Oktay İNCE'nin ve Sevgi Türkmen'in yapmış oldukları başvurulara cevap verilmeme ve herhangi bir işlem yapılmamasının sebebi nedir?
- 4- Emniyet tarafından el konulan pahalı cihazlar yıllarca emniyette tutulmakta, sahiplerine iade edilmemekte, verildiği zaman da kullanılmaz halde olmaktadır. Maddi olarak kişilerin uğradıkları zarar nasıl karşılanacaktır? Bakanlığınızın bu hukuka aykırı durum için bir çalışması var mıdır?
- 5- Hiçbir hukuki dayanak olmadan gazetecilerin arşivlerinin alınması yetmiyormuş gibi bir de aynı evde yaşayan kişilerin arşivi ve albümlerine el konmaktadır. Oktay İnce ile aynı evde yaşayan Sevgi Türkmen'in kişisel arşiv ve ekipmanlarına el konması örneğinde olduğu gibi; özellikle kadınların ortak yaşam alanındaki varlığını ve emeğini hukuksuzca görmezden gelme, evin ve evdeki her şeyin sahibi erkekmiş gibi eril bir anlayışa dayanan cinsiyetçi uygulamalara son verilecek midir?
- 6- Oktay İnce ile aynı evde yaşadığını ve kendisine ait arşiv, belge ve dokümanlara el konduğunu belirtmesine rağmen söz konusu suç iddiasında adı geçmeyen Sevgi Türkmen'in kişisel arşiv ve belgelerine neden el konmuştur?
- 7- Sevgi Türkmen'in şahsına ait görüntülerin, yaptığı alan çalışmalarının, materyallerinin, aldığı ve verdiği eğitimlere ilişkin görsellerin, yazılarının, hatıralarının, özel hayatı ve ailesine ait görsellerin keyfi bir şekilde Siber Suçlar Şube Müdürlüğünde tutulması hukuki midir?
- 8- Oktay İnce'nin ve Sevgi Türkmen'in aile hatıraları olan görüntülerinin de Emniyet Müdürlüğü'nde tutuluyor olması aile mahremiyetini ihlal etmektedir. Bu konuda bir işlem yapılacak mıdır?

- 9- Hükümet yetkililerince muhalif basın mensuplarına yönelik olarak kullanılan nefret söylemi içeren dilin özgür basını hedef haline getirdiğini düşünüyor musunuz?
- 10- Habercilerin, belgeselcilerin, sinemacıların mesnetsiz sebeplerle arşivlerine, filmlerine el koyma, insanları çektikleri görüntüler, sosyal medya paylaşımları, yaptıkları ve gösterdikleri filmler için yargılamaktan, cezalar vermekten, düşüncelerini dile getirdikleri için 'terör örgütü propagandası' yapmakla suçlamaktan ve haklarını ihlal etmek hukuksuzluğundan ne zaman vaz geçilecektir?
- 11- CPJ Özel Raporunca belirtilen (13 Aralık 2018) Türkiye'nin, 'devlete karşı suç işlemek' gerekçesiyle tutuklu bulunan en az 68 gazeteciyle dünyada basın özgürlüğünün en çok ihlal edildiği ülke karnesini değiştirmek için bir politikanız var mıdır?